

φέρει σαρκώδεις ἀπορύσεις ὁμοίας χαίτη ἵππου, τὸ δὲ πτερύγιον τῆς ῥάχης αὐτοῦ ἔχει ὁμοιότητά τινα πρὸς ἐπίππιον. Ὁ ἰχθύς οὗτος λαμβάνει διὰ φορὰ χρώματα κατὰ τὸ κλίμα ἐν ᾧ γεννᾶται· κυρίως ὅμως πατρίς αὐτοῦ εἶναι αἱ Ἰνδίαι. ἔχει μῆκος μέχρις ἑνὸς Γαλλικοῦ ποδός.

Πολλοὶ ἀποδίδουσιν αὐτῷ μεγάλαν θεραπευτικὰς ιδιότητας, καὶ τινες δυσχερίζονται ὅτι ἀπὸ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐξέρχεται ὀλέθριον δηλητήριον.

Ἰππόκαμπος.

Οἱ Δαλμάται θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς φάρμακον κατὰ τῆς πύξης τοῦ γάλακτος ἐν τοῖς γυναικείοις μαστοῖς, οἱ δὲ Νορβηγοὶ ὡς ἰσχυρὸν δηλητήριον. Ὁ Διοσκορίδης εἰς τὸ περὶ ὕλης ἱατρικῆς λέγει· «Ἰππόκαμπος, θαλάσσιόν ἐστι ζῶον μικρόν· οὐ καέντος· ἀναληφθεῖσα ἡ τέσσαρς πίσις ὑγρὰ ἢ ὀξυγρία ἢ ἀπομακρίνω μύρω καὶ καταχρισθεῖσα, ἄλωπεκίας· δασύνει».

Καθ' ἡμᾶς, ἐὰν ὁ Ἰππόκαμπος δὲν θεραπεύη, ἀλλ' οὐδὲ φονεύει.

ΜΙΑ ΓΝΩΜΗ ΚΑΚΗ

ΚΑΙ ΜΙΑ ΚΑΛΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ.

— 000 —

Ὅσοι συγκαταβαίνουναι νὰ φυλλομετρῶσι τὴν Πανδώραν, ἐνθυμοῦνται ἴσως ὅτι τὸ πρῶτον ἔτος

αὐτῆς, ἐδημοσίευσεν ἐν τινὶ γωνίᾳ παρὰδύστη καὶ ἀρχαῖ (*), τὴν περὶ γυναικῶν γνώμην, — γνώμην ἐχθίστην, ἀποτρόπαιον, — Σακούνδου τοῦ Ἀθηναίου φιλοσόφου, καὶ τὴν ἐδημοσίευσεν ἵνα διαμαρτυρηθῇ στεντορεῖα τῇ φωνῇ κατ' αὐτῆς. Ἀλλόκοτοι θνητοὶ ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐκεῖνοι φιλόσοφοι! Ὅχι μόνον ἐδόξαζον παρὰδοξά καὶ ἐξέλλα καὶ δῶσπεπτα, ἀλλὰ καὶ ἐριστασιμοῦντο νὰ μεταδώσωσι τὰς δόξας των καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους. Ὡς καὶ αὐτὸν τὸν ποιητὴν Εὐριπίδην — πᾶς δὲ ποιητῆς, ὡς θεραπεύων τὰς μούσας, καὶ συνεχῶς ἀναθύνων, ὥσπερ καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς ἀκμάζοντες, εἰς τὰς ἡλιθιότους αὐτῶν μονάς, εἶναι ἰδιαζόντως φιλογόνης — κατώρθωσαν νὰ γράψῃ τὸ βλάστημον ἐκεῖνο·

« Γυναῖκες εἰς μὲν ἐσθλ' ἀμνηχανώταται,

» Κακῶν δὲ πάντων τέκτορες σοφώταται (**).

Τὸ κατ' ἐμὲ, εἰς τὸ περὶ γυναικῶν κεφάλαιον, μόνον τὸν Σωκράτη θαυμάζω καὶ ἔχω ὑπογραμμένον. Ἠξεύρετε διὰ τί ὠνομάσθη ὑπὸ τῆς Πυθίας (ἡ Πυθία ἦτον ἐκ τοῦ θαλάσσιου φύλου, νομίζω ὅτι τὸ ἐννοεῖται), πάντων ἀνδρῶν σοφώτατος; διότι ἀντὶ μιᾶς εἶχε δύο γυναῖκας. Ἡ ἱστορία λέγει ὅτι κατ' ἀρχὰς εἶχε μόνον μίαν· ὅτε ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι, βουληθέντες νὰ συναυξήσωσι τὸ πλῆθος διὰ τὸ λειψανδρεῖν, ἐψηφίσαντο νὰ συμβιοῖ τις καὶ μετὰ πλειοντέρων, (ἰδοὺ φιλοπάτριδες νομοθέται!), πρῶτος αὐτός, παιθόμενος ὡς ἀγαθὸς πολίτης εἰς τοὺς νόμους καὶ δίδων ἀξιωματικὸν παράδειγμα, προσέλαβε καὶ δευτέραν. Σοφὸς τῷ ὄντι ἄνθρωπος ὁ Σωκράτης! διότι ἔτυχε νὰ εἶναι ἡ Ξανθίππη τοῦ τραχεῖα καὶ φειδογλώσσου, δὲν ἦτον ἐπόμενον νὰ εἶναι τοιαύτη καὶ ἡ Μυρτώ. Ὅλα τὰ δάκτυλα δὲν εἶναι ἴσια, λέγει ἡ παροιμία· ἢ μήπως καὶ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν δὲν εὑρίσκωνται καὶ καλοὶ καὶ κακοί, καὶ μεταξὺ τοῦ σίτου ἦρα;

Τὸν Σωκράτη πολὺ ὁμοίαζε καὶ ὁ ἐν μακρίᾳ τῇ λήξει διδάσκαλός μου· πολλάκις ὑπωπτεύθην μὴ, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς μετεμψυχώσεως, τὸ πνεῦμα τοῦ πρώτου εἰσῆλθεν εἰς τὸν δεύτερον, ὡς τὰ δαιμόνια τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. Τὸν ἐνθυμοῦμαι ὅτε πενταετῇ ὄντα μὲ παρὲδίδε τὸν Χρυσολωρᾶν τὸ μέτωπον ἔχων σύνοφρου καὶ βικρὺ, τοὺς ὀφθαλμοὺς χαμαιρεπτεῖς καὶ καμύσσοντας, τὸ ἦθος ἐμφαντικὸν πάλλης ἀρχαλέας καὶ στυγεράς, συγκροτουμένης ἐν τῷ εὐρυχώρῳ πεδίῳ τοῦ φοξοῦ κρανίου τοῦ μεταξὺ ἀναριθμητῶν στρατιῶν μεταφυσικῶν ἰδεῶν, τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας περὶ τὴν ὀσφὺν καὶ κρατούσας βοῦρδουλας, διασκελίζετο τὴν αἰθουσαν τῆς παραδόσεως, καὶ ἀπορθεγματοικῶς διηρμήνευε τὸ πασίγνωστον ἐκεῖνο·

« Θάλασσα καὶ πῦρ καὶ γυνὴ κακὰ τρία ».

Ἴδου ἀπαράλλακτος ἡ ἐξήγησις·

« Θάλασσα, ἡ θάλασσα, καὶ πῦρ, καὶ ἡ φωτιά,

(*) Φυλλ. 22, σελ. 532.

(**) Εὐριπ. ἐν Μῆδ.

καὶ γυνή, καὶ ἡ κακὴ γυναῖκα, κακὰ τρία, εἶναι τρία κακά ».

— Αἰδάνκαλε! ἀνερώνησα ἐγὼ ὁ νεώτερος καὶ πολυμυρότερος πάντων ὁ ἐδικός μου ὁ Χρυσολωρὴς δὲν ἔχει τὸ κακὴν.

— Ἐννοεῖται ἔξωθεν, ἀπεκρίντο ἐκεῖνος, ἀρεῖς λεπτήν οἰκωγὴν καὶ σείσας ἐμφαντικῶς τὴ βούλευσιν.

Ἐγὼ δὲ, καὶ τοὶ μὴ πεισθῆς ὑπὸ τοῦ λόγου, κατεπεισθῆς ὅμως ὑπὸ τοῦ ἀκταχυμῆχτου ἐπιχειρήματος τῆς κλονηθείσης ῥάβδου, ἐξάρωσα ἐν τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐσιώπησα σιγὴν βαθεῖαν.

Καὶ ὁ διδάσκαλός μου λοιπὸν ἀνεγνώριζεν ὅτι δὲν εἶναι ὅλκι αἱ γυναικες κακαί. Εἶχε καὶ ὁ ταλαίπηρος αὐτός, ὡς μετὰ ταῦτα ἐμαθόν, γυναικα ὁμοαῖουσαν τὴν πρώτην σύζυγόν τοῦ Σωκράτους· καὶ διὰ τοῦτο, μιμνῶμενος τὸ παράδειγμα τοῦ σοφοῦ Ἀθηναίου, ᾔθελε νὰ δοκιμάσῃ καὶ μίαν Μυρτώ. Κατὰ δυστυχίαν τοῦ ὅμως, ἡ λευκανδρία εἶχε πύσσει, καὶ ἐκὼν ἀέκων ἐξιάζετο ν' ἀκούῃ τὰς βροντὰς, καὶ νὰ περιγίνεται συχνὰ πυκνὰ ἀπὸ τὰ βρωμερὰ νερὰ τῆς Ξανθίππης τοῦ.

Τοιαύτην γυναικα θὰ εἶχε, νὴ Δία, καὶ ὁ γράψας τοὺς στίχους τοὺς ὑπὸνους μετ' ὀλίγον ὁ ἀναγνώστης. Μὴ, πρὸς Θεοῦ, μὴ τύχῃ καὶ νομίσωσιν αἱ κυρίαι ὅτι κακὰ βουλευόμενος τοὺς δημοσιεύω! Ἀπαγε τῆς βλασφημίας! Ἐξ ἐναντίας, ἀποσπᾶσας αὐτοὺς ἀπὸ βιβλίον χειρόγραφον καὶ ἀνέκδοτον, τοὺς καταχωρίζω ἐνταῦθα διὰ νὰ τοὺς στηλιτεύσω, νὰ τοὺς στιγματίσω, νὰ τοὺς παρὰδῶσω εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

Ἴδου οἱ θεοῦλατοι αὐτοὶ στίχοι·

Σπάνιον πρᾶγμα κα' ἀκριβὸν νά' ᾤσῃς καλὴν γυναῖκα·
Σταῖς χρίμας ἀναιματῶν, ὅχι πὲ πίντε δέκα.
Κε' ἂν διὰ δυστυχίαν σου κακὴν τὴν ἐπιτύχῃς
Ἄλλο δὲν ἔχεις εἰ νὰ πῇς, αὐτὸ ἦτονε τῆς τύχης.
Καὶ θέλεις μεταχρησθῆ ὑπομονὴν μεγάλην
Καὶ ἴσως μὴ τὴν συμβουλὴν καίρις τὴν μεταβάλλῃ.
Πλὴν θέλει φρόνησιν πολλὴν καὶ στοχασμὸν μεγάλον
Γινε' εἶναι ἕξον πονηρὸν παρὰ κανένα ἄλλον.
Καὶ ἐκπρόγνωση πολλὰ καὶ ἀσθενὴς εἰς ἄκρον.
Καὶ τόσον ἀκατάστατον ὅπου δὲν ἔχει ἄκρον.
Ἦσαν τὴν δαίρας αἱ πονεῖ καὶ σεία ἡ πλεονα σου,
Καὶ ἂν τὴν ποῖες δυνατὰ γλυττῇ ἀπ' τὰ δάκτυλά σου.
Ἦν τὴν χαιδεύτης περιστά κρυφίως αἱ κεντρῶναι
Ἦσαν αὐτοῖς, μὴ μυστικῶς, κτυπᾷ καὶ αἱ λαβῶναι.
Ἦν τὴν ἀφῆτης ἡθερὸν ο' ὅλκις ταῖς θάλακας τῆς,
Καὶ ἂν τὴν κῆρας εὐκαλα ὅλκις ταῖς ὀρεῖάς τῆς,
Ἦσαν περιφανέσταται, καταφρονεῖ, κρυφάται
Καὶ παντὶ ὅς εἰς ἡμέρᾳ καὶ μήτε οὐ φοβᾷται.

Εἰς τούτους λοιπὸν τοὺς στίχους ἀνάγεται τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ἀρθριδίου μου τὸ λέγον· *Μία γυνὴ κακὴ*.

Θέλετε τώρᾳ νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ τὴν καλὴν συμβουλήν; αὕτη δὲν εἶναι γέννημα ἰδίων μου· μετ' ἡμᾶς φίλος ὁμογενὴς καὶ φιλογενὴς, καὶ μετ' ἐμὲ προτρέπει νὰ τὴν κοινοποιήσω ὅπου δεῖ. Καὶ ἐπειδὴ δὲν παρὰχωρῶ σέβας μετ' αὐτοὺς ὅπου δεῖ, τὴν ἐκδίδω διὰ τοῦ τύπου ὅσων ὅτι καλὴν εἶναι νὰ τὴν μάθωσι καὶ οὗτοι καὶ

ὁ λαός. Ὁ φίλος μου μετ' ἡμᾶς γράφει ἀπὸ Ἀδομένη, καθεδρᾶν τοῦ ἐν Ἀφρικῇ, ἐν τῇ παραλίῳ Νιγηριτίᾳ, κράτους τοῦ καλουμένου Αδομέν. « Ἀργὰ καὶ ποῦ, λέγει, μνησθῶ ἐνταῦθα τὰ περὶ τῆς πατρίδος μας ὅλκι αἰσίδῃσαι, ὅθεν καὶ ἂν μ' ἔρχωνται, συμφωνοῦν εἰς τοῦτο, ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα δὲν προχωροῦν ὅλκι λέγουσιν ὅτι ὑπουργοὶ διαδέχονται ὑπουργοὺς καὶ βουλευτὴ βουλευτῆς, καὶ ὅμως τί κοινὰ τρέχουν εἰς ὅλεθρον ὅλκι λέγουσιν ὅτι δὲν ἐμῖνα σχεδὸν κανεὶς ὁ ὁποῖος νὰ μὴν ἐδοκιμάσθῃ ὡς ὑπουργός, καὶ ὅμως οἱ δεῦτεροι κάμουν χειρότερα τῶν πρώτων. Εἶναι τάχα ὅλοι ἀνάξιοι, ἢ μήπως συμβαίνει παρ' ὅλκιν τὸ τοῦ Λατίνου·

Disparibus bobus non bene fertur aratrum,
τὸ ὁποῖον κομψῶς μετέφρασεν ὁ ἡμέτερος Εὐγένιος εἰπὼν· «Βουσίαν ἀνίστοις οὔτε καλῶς τὸ ἔρπετρον ἄγεται» (*); ὁποῖος δὴ ποτε αἱ εἰδήσεις αὐταὶ μ' ἐλύπησαν κατὰκαρδίαν, καὶ ἤρχυσαν νὰ σκέπτομαι τί ἄρα ἐδυνάμεθα νὰ πράξωμεν διὰ νὰ βαλτιώσωμεν τὴν τύχην τῆς πατρίδος. Χθὲς εἰρεθεῖς εἰς στρατιωτικὴν παράταξιν, μετ' ἤλθε παράδοξος ἰδέα· ὡς ἤξεύρεις, ἐδῶ αἱ γυναικες ἀπολαμβάνουν τὰ αὐτὰ πολιτικά δικαιώματα μετ' αὐτοὺς ἀνδρας. Καὶ διὰ νὰ τὰ ἀποκτήσουν, μὴ νομίσας ὅτι συνεκρότησαν ἑταιρίας ὡς αἱ *Vesuviennes* καὶ αἱ *Bloomeristes* τῆς Εὐρώπης· σὰς τὰ δικαιώματα αὐτὰ τὰ ἔχουν ἐξ ἀνηνωτέρων χρόνων, ἐκ γενετῆς. Εἶδα λοιπὸν φάλαγγα λαμπρὰν ἐκ δύο γιλιάρων ἀμαζόνων παραλλάσσουσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ διοικουμένην ὑπ' ἀξιωματικῶν καὶ στρατηγῶν θηλέων. Αἱ ἀμαζόνες αὐταὶ εἶναι τασούτω γυναῖκα καὶ ἐμπόλεμοι, ὥστε ἀπὸ τοῦ 1817 μέχρι τῆς σήμερον, ἐκέρδησαν ἀπείρους νίκας καὶ ἐξέτειναν τὰ ὅρια τοῦ κράτους.

» Πλὴν τῶν ἀρρένων ὑπουργῶν τοῦ ὁ βασιλεὺς τῆς Αδομένη· ἔχει καὶ τρεῖς θήλειες· ὁ γλαυδὴ τρεῖς ἐπουργήσας ἐχούσας, ὡς λέγετε σεις, χαρτοφυλάκιον ἦτοι, ὑπουργίαν ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, ὑπουργίαν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν, καὶ ὑπουργίαν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν. Αἱ ὑπουργίαι αὐταὶ διοικοῦν τόσῳ ἐπιτηδεύει καὶ μετ' ἐσχύτην φρόνησιν, ὥστε ἡ εὐδαιμονία τοῦ κράτους τούτου εἰς ταύτας κυρίως ὀφείλεται (**).

» Δὲν μιμνῶσθε λοιπὸν καὶ σεις τὸ παράδειγμα τῆς Αδομένης, ἀφοῦ μιμνηθέντες τὰ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἀντὶ νὰ προκόψατε ἐγίνετο χειρότερα; Κάματε ὑπουργίνας, κάματε νομαρχίνας, κάματε ἀρεοπαγίνας, καὶ μὴν ἀμνηστέετε ὅτι θὰ λάβουν πολὺ καλῆτερον δρόμον τὰ πράγματά σας. Ἀκούσατε τὴν συμβουλὴν ἀνθρώπου πολλὰ ἰδόντος καὶ πολλῶν πείρων λαβόντος ».

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη πρὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1855, ἀμνηστέεμεν ἂν καὶ σήμερον ἐμμένῃ ὁ φίλος ἡμῶν εἰς τὴν γνώμην τοῦ.

(*) Φιλολ. Ἀδελφότης. Τόμ. Β', σελ. 251.

(**) Ἀνάγκη, περὶ τούτου καὶ τὴν Καλμίναν, διήγημα ἐκδοθὲν ἐν τῇ Α'. τῆμῳ τῆς Πανδώρας, φυλλάδ. 5. σελ. 98.